

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno 313. Usque Ad Annum 361

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1758

VD18 90117778

§. 12. Felix Aptungitanus absolvitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66022)

mæ decisam fuisse a Judicibus omni ex-
 ceptione majoribus; clamabant ipsi, non
 integram causam fuisse auditam, Episco-
 pos parvo numero se quodam loco in-
 clusisse, atque pro lubitu, & festinanter
 sententiam præcipitasse. Prætextus di-
 cendi totam causam non fuisse auditam,
 erat accusatio Felicis Aptungitani, quam
 examini subicere Concilium Romano-
 rum superfederat.

Sæculum IV.
 A. C. 314.

§. XII.

Felicis Aptungitani absolutio.

Ut his querelis finem faceret, scripsit
 Constantinus Vero, seu Verino Præ-
 fecti Prætorii Vicario, mandans, in hanc
 causam inquireret; Verino ægrotante,
 Ælianus Africæ Proconsul mandata exe-
 cutus est; is omnes interrogavit, quibus
 hujus rei notitia esse poterat, scilicet, an
 Felix Episcopus Aptungitanus SS. Scri-
 pturas tempore persecutionis tradidisset;
 convocavit ad quæstionem Claudium
 Saturianum, qui anno persecutionis, nem-
 pe 303 Reipublicæ Aptungitanæ Cura-
 tor fuerat; Alfium Cæcilianum, qui fue-
 rat eodem anno Magistratus, seu Duum-
 vir. Callidium Gratianum, qui hoc an-
 no 314 eodem munere fungebatur, Su-
 perium militem Stationarium, Ingentium
 Notarium, qui, aliquam Epistolam Alfii

C 5

Cæci-

Sæculum IV. Cæcilianii ad Felicem corrupisse, accusa-
 A. C. 314. batur, Solonem famulum publicum cum
 quibusdam aliis; Hos Ælianus interroga-
 vit decimo quinto Calendas Martii, nem-
 pe decima quinta Februarii, 314. Volusia-
 no, & Anniano Consulibus. Magnam par-
 tem hujus Processus verbalis habemus,
 in quo post lectionem quorundam Acto-
 rum Proconsulis Officialis aliquis, nomi-
 ne Agesilaus, verosimiliter ex eorum nu-
 mero, qui Exceptores dicebantur, ita lo-
 quitur:

*Aug. post.
 coll. c. 33.
 Miscell. Bal-
 luzii to. 2.
 An. 314.*

*Sunt & alia Epistolæ ad hujus cau-
 sæ cognitionem necessariae, quas legi mul-
 tum interest. Proconsul Ælianus dixit:
 Lege omnino in præsentia Cæciliani, ut
 dignoscat, an eæ sint, quas dictavit. A-
 gesilaus actum quoddam Carthagine le-
 git hujus tenoris: Actum in judicio co-
 ram Aurelio Didymo Speretio, Jovis Sa-
 cerdote, & urbis Carthaginensis Duum-
 viro. Maximus dixit: Nomine Senio-
 rum populi Christiani, Legis Catholicæ,
 eloquor. (Nempe nomine Donatista-
 rum loquebatur) pergit in hunc modum:
 Judicio nobis persequendi sunt coram
 Imperatoribus Cæcilianus, & Felix, Re-
 ligionis Imperium invadentes; tanti cri-
 minis argumenta quærantur; quippe per-
 secutione Christianorum demandata, id
 est, ut sacrificarent, aut omnes Scri-
 pturas, quascunque haberent, comburen-
 das*

das traderent, Alfius Cæcilianus, quem ^{Sæculum IV.} præsentem vides, tunc Magistratum ge- ^{A. C. 314.} rebat; officio suo tenebatur Proconsulis Imperium exequi, & omnes ad sacrificandum, & tradendas Scripturas cogere; vides eum annis gravem, ad aulam proficisci non posse, rogo te igitur, ut jam coram te edicat, an litteras scripserit super conventionem, quam in hoc negotio inierat, & an sincerus sit harum litterarum tenor, ut Imperator veritatem edoceri possit. Duumvir Spretius ad Cæcilianum præsentem ait: An hanc requisitionem intellexisti?

Alfius Cæcilianus ait: ^{An. 314.} Romam iveram cum Saturnino, lineas empturus. Ubi illuc pervenimus, ipsi Christiani ad me in Prætorium miserunt, quærentes: an mandatum Imperatoris accepisti? Respondi: Non accepi, sed illius mandati descripta exempla vidi, & tum Lamæ, tum Furnis Ecclesias dirui, & Scripturas comburi; date igitur Scripturas, si quas habetis, ut Imperatoris mandato satis fiat; tunc ad domum Episcopi Felicis miserunt, qui Scripturas efferrerent, & comburerent. Galatius nobiscum venit ad locum, ubi simul orare consueverant, cathedram, Epistolas circulares, portas abstulimus, omniaque juxta Imperatoris mandatum igne consumpta sunt. Cum ad domum Episcopi Felicis

Sæculum IV. *licis misimus, Ministri publici nobis re-*
A. C. 314. *tulerunt, ipsum esse absentem. Verum*
est, quod exinde, cum Ingentius Augentii Scriba, quocum simul Ædilis fui, ad me venisset, dictaverim Augentio Epistolam ad eundem Felicem Episcopum.

Maximus ait: *Ostendatur ipsi Epistola, ut agnoscat eam. Cæcilianus respondit: Est ipsissima. Maximus: Cum ergo Epistolam esse suam fateatur, legam illam, & rogo, ut integra actis inseratur. Tunc legit in hæc verba: Cæcilianus Patri suo Felici salutem: cum Ingentius ad Collegam meum Augentium amicum suum venisset, ut quæreret, num anno Duumviratus mei quædam Scripturæ Legis vestræ juxta mandatum Imperatoris fuerint combustæ? respondi, me nihil aliud scire, quam quod Galatius, ex vestris unus, ex Ecclesia publice litteras missivas extraxerit. Precor, mi chare Pater! ut diuturna valetudine fruaris.*

An. 314.

Hic erat Epistolæ finis, sed hæc adjuncta leguntur, quasi Cæcilianus pergeret ad Felicem loqui: *Dicis mihi: accipe clavem, & aufer libros, quos in Cathedra, & in lapide invenies, (nempe verosimiliter in altari) sed cura, ne Ministri oleum, & frumentum tollant; dico tibi: An nescis, domum illam, in qua Scripturæ inveniuntur, ex manda-*
 to

to subvertendam esse? Dicis mihi: Quid ergo faciemus? Dico tibi: Aliquis vestrum portet eas in locum, ubi ad orandum convenitis, veniam deinde cum Ministris, & auferam. Venimus etiam, ut placuerat, omnia ex conventionem tulimus, & juxta mandatum Imperatoris conflagrarunt. Ex hac Cæciliani Epistola Donatistæ volebant probare, Felicem Episcopum Aptungitanum esse Traditorem. Hac lecta Maximus ait: Cum lecta fuerit Epistola, & misisse se eam fateatur, peto ut ista inserantur. Speretius Duumvir dixit: Quæ dixistis, scripta sunt.

His prælectis, quæ Carthagine coram Speretio acta fuerant, Agesilaus coram Proconsule Æliano ait: Cæcilianus Epistolam suam esse agnoscit, & dicit, ea, quæ ad finem adjecta sunt, esse aliena, non sua. Cæcilianus dixit: Domine! dictavi usque ad hæc verba: precor, chære Pater mi! ut diuturna valetudine fruaris. Hæc etiam omnino vulgaris Epistolarum clausula erat. Apronianus, Catholicorum fautor, inquit: Ita nimirum, his qui uniri Ecclesiæ Catholice noluerunt, fraudibus agere semper familiare fuit, nihil referre putant terrore, an Mimo decipiant, per fas aut nefas, veritate, aut mendacio vincant. Cum Paulinus Vicarius Africae esset,

Sæculum IV.
A. C. 314.

Quæstio habita de Donatistis.

314.

priva-

Sæculum IV. A. C. 314. *privatus quidam, ad id subornatus, cur-
foris officio fungebatur, ut Catholicos
terreret; sed fraus facile suboluit; nem-
pe S. Episcopum Felicem calumnia one-
rare volebant, eum Scripturas tradidis-
se, & combussisse. Ita etiam Ingentius,
ut S. Episcopo Cæciliano noceret, pro-
ditorem egit, falsas Epistolas Episcopi
Felicis ad Duumvirum Cæcilianum fe-
rens, fingensque, se ad eum a Felice mis-
sum; ipsa mentientis verba memoria te-
neo, & dicam; Proconsul ait: Edic!*

*Apronianus dixit: Hæc sunt verba,
quæ nomine loquentis Felicis confinxit:
Dicas amico meo Cæciliano: undecim
magni pretii volumina librorum dixi-
norum accepi, & quia modo a me exi-
gunt, ut restituam, dic, te ea Magi-
stratus tui tempore tradidisse flammis.
Hoc super articulo Ingentius interro-
gandus est, quas fraudes, & technas cu-
derint, quomodo ipse virum Magistratu
functum ad mentiendum voluerit indu-
cere, ut Felicis famæ detraberet, simul-
que honori, & ordinationi Cæciliani
labem inferret. Dicat, a quo missus
fuerit, est enim quasi adversariorum no-
strorum per Mauritaniam, & Numidiam
explorator.*

*Cum Ingentius esset præsens Procon-
sul Ælianus ad eum ait: Cujus mandato
fecisti, quod tibi objicitur? Ingentius
ait:*

ait: *Ubi?* Proconsul: *Quia simulas te non intelligere, quæ interrogaris, dicam clarius: Quis te ad Magistratum Cæcilianum misit?* Ingentius: *Nemo me misit.* Proconsul: *Quomodo ergo illuc venisti?* Ingentius: *Causa Mauri Episcopi Uticensis, qui Episcopatum emerat, agitabatur. Felix Episcopus Aptungitanus in urbem venit, dicens: nemo cum eo communicet, quia crimine falsi tenetur. Dixi: Nec cum ipso, nec tecum, quia traditor es. Quippe Mauri sortem dolebam, cujus hospes fueram, & quocum, persecutionem fugiens, in externis Regionibus communicaveram. Exinde tres Seniores in Felicis Patriam duxi, ut cognoscerent, an vere traditionis reus esset, vel non esset?* Apronianus dixit: *Non est iste modus, quo ad Cæcilianum venit, ut in ejus facta inquireret.* Proconsul ad Cæcilianum: *Dic! quomodo Ingentius ad te venerit.* Cæcilianus respondit: *Venit, me prandente cum operariis meis, stans in foribus dixit: Ubi est Cæcilianus? Respondi: Adest. Quid agitur? an omnia salva sunt? ipse, ita sunt, inquit: Dixi ego: Vis nobiscum prandere? Respondit: Mox iterum redibo. Rediit solus, & sic ad me loqui orsus est: jussus sum inquirere, si quæ Scripturæ anno tui Duumviratus combustæ fuerint?* Respondi: Im-
portu-

Sæculum IV.

A. C. 314.

Sæculum IV. *portumus es mihi, proditor es, apage*
 A.C. 314. *binc! rediit cum Collega meo, quocum*
Ædilis fui, erat is Augentius, qui tunc
ad me: Felix Episcopus noster misit
bunc virum, ut ipsi scribas; legationis
causa est, quod magni valoris libros ac-
ceperit, quos cuperet retinere; scribe,
quod anno tui Duumviratus fuerint com-
busti. Respondi: Hæccine est Christia-
norum fides!

§. XIII.

Ingentius Falsi convictus.

An. 314. **I**ngentius se premi sentiens, ait ad Pro-
 consulem: *Domine! etiam Augentius*
adsit. Fama mihi servanda mea est, &
litteras ejus habemus. Proconsul ad In-
gentium: Aliunde convictus es. Et ad
Ministros: Ligetur, & deinde: suspen-
datur; nempe in equuleo. Tum ad
Cæcilianum: Quomodo Ingentius ad te
venit? Cæcilianus respondit: Dixit ad
me: Episcopus noster Felix huc me mi-
sit, ut ipsi scribas; est inquit: quidam
miser, cujus libri pretiosi apud me sunt,
quos nolo restituere, scribe ad me, eos
fuisse combustos, ut eos retinere possim.
Tunc dixi: Quæso te! estne hæc bona
hominis Christiani fides! & increpare eum
cæpi; hic Collega meus ad me: Scribe ad
Episcopum nostrum Felicem. Dictavi ergo
 Episto-